

יש להגיש את הפתרונות עד יום רביעי בשעה 23:59 בשבוע שאחרי זה בו המטלה ניתנה.

שאלות להגשה

1. קבוצה Γ של נוסחאות (בשפת $\mathbb{P}\mathbb{A}$) היא סגורה תחת כימות חסום אם לכל נוסחא ϕ ב- Γ , הנוסחאות מהצורה $\exists \bar{x}(x_1 + \dots + x_n = t \wedge \phi)$ אף הן ב- Γ , כאשר t שם עצם סגור, או משתנה שונה מה- x_i . נסמן ב- Σ_0 את הקבוצה הקטנה ביותר של נוסחאות שמכילה את הנוסחאות הבסיסיות, וסגורה תחת שלילה, גימום וכימות חסום. נסמן ב- Σ_1 את קבוצת הנוסחאות מהצורה $\exists \bar{x}\phi$, כאשר ϕ ב- Σ_0 , וב- Π_1 את הנוסחאות ששלילתן ב- Σ_1 . נוסחא $\theta(\bar{x})$ נקראת רקורסיבית אם קיימות נוסחאות $\phi \in \Sigma_1$ ו- $\psi \in \Pi_1$ שקולות ל- θ , כלומר, כך ש-

$$\mathbb{P}\mathbb{A} \models \forall \bar{x}((\theta \leftrightarrow \phi) \wedge (\theta \leftrightarrow \psi))$$

תת-קבוצה של $\mathbb{N}^m$ היא באחת המחלקות הללו אם ניתן להגדיר אותה באמצעות נוסחא מהמחלקה המתאימה.

- (א) הוכיחו שהעתקת השארית Rem היא ב- Σ_0 (העתקה היא ב- Γ אם הגרף שלה ב- Γ)
- (ב) הוכיחו שאם X ב- Σ_0 (או רקורסיבית), אז קיימת לה קבוצת מלים באותה מחלקה (כלומר, קבוצת מלים $(X^+, |\cdot|, p)$ כאשר כל הרכיבים באותה מחלקה).
- (ג) הוכיחו שאם העתקה היא ב- Σ_1 , אז היא רקורסיבית (רמז: אם $f(x) \neq y$ אז $f(x) = y_1$ עבור $y_1 \neq y$).
- (ד) הוכיחו שאם f העתקה ב- Σ_1 , ו- $\phi(x, y)$ יחס רקורסיבי, אז היחס $\exists y < f(x)(\phi(x, y))$ רקורסיבי אף הוא.
- (ה) בתנאים של משפט הרקורסיה (חלק ראשון), נניח ש- $X = \mathbb{N}$ (לשם הפשטות), ש- A_0 ו- D רקורסיביים, וגם: קיימת העתקה $b: \mathbb{N} \times X \rightarrow \mathbb{N}$ ב- Σ_1 כך שאם $(n, x_1, \dots, x_m, x) \in D$ אז $x_i < b(n, x)$. הוכיחו כי בתנאים אלה, הקבוצה A הנתונה על-ידי משפט הרקורסיה היא רקורסיבית
- (ו) הוכיחו שקבוצת שמות העצם היא רקורסיבית
- (ז) הוכיחו שאם ϕ נוסחא רקורסיבית, אז לכל מודל $\mathcal{M}$ של $\mathbb{P}\mathbb{A}$ ולכל מספר טבעי n מתקיים: $n \in \phi^{\mathcal{M}}$ אם ורק אם $n \in \phi^{\mathbb{N}}$
- (ח) הוכיחו שקבוצת הפסוקים הניתנים להוכחה מ- $\mathbb{P}\mathbb{A}$ היא ב- Σ_1 , אך אינה רקורסיבית
- (ט) הסיקו שלכל פסוק ϕ , אם $\mathbb{P}\mathbb{A} \models \phi$ אז $\mathbb{P}\mathbb{A} \models \mathbf{P}(\ulcorner \phi \urcorner)$